

Alapítvány – Szegedért

Az alapítók mellé, mondta Rósa László, a konzervgyár igazgatója, több más vállalat belépése is várható, érdeklődését fejezte ki például az MTESZ, a gumi-gyár, a ruhagyár, a köolaj-ipari vállalat, és még sokan mások. A csoport teljesen nyitott: feltehető, hogy az alapítók köre legalább is duplájára fog növekedni, ami korántsem jelenti azt, hogy a jelenlegi alapítványtevők számát akárki is joggal kevesnek tarthatná. Hiszen a gazdálkodó és egyéb szervek százszor is meggondolják most, a szűk esztendőben, hogy mire költik a pénzüket? Ha tehát az alapítványra költik, nyilván nem erős fölindulásukban határozták el ezt, hanem alapos meggondolás után. Az alapos meggondolásnak egyébiránt nem föltétlenül jellemzője a hosszadalmas vacillálás, hiszen — amint Rósa László elmondta — olykor egyetlen telefonozás is elegendőnek bizonyult. Szinte „benne volt a levegőben” a lehetséges alapítvány gondolata, mely már a városi pártértekezlet előtt fölvetődött. Ám a konkrét szerveződés folyamata csak utána indulhatott be.

Az alapítvány lényege: jöjjön létre olyan pénzügyi forrás, melyből a Szegedért legtöbbet tevők szellemi teljesítményeit szolidan honorálni lehet, az eredményt elismerve, illetve hi produktumok előállítására kész-

Manapság nincsenek mecénások, sem nagy pénzű alapítványtevők, illetve vannak, de lámpással kell fölkeresni őket, ritkaságuk okán, s ha meglelték: nagy örömmel üdvözlendők, nehogy véletlenül meggondolják magukat, és pénzüket másra költseik... Milyen jó, hogy születőben van a Szeged városáért legtöbbet tevőket segítő alapítvány! Írjuk ide máris az alapítók nevét, nyolcan vannak, se többen, se kevesebben: a szalámigyár, a gabonaforgalmi vállalat, az ecset- és seprűgyár, a kábelgyár, a Szatymazi Finn–Magyar Barátság Termelőszövetkezet, a Vidia, a városi tanács, valamint a konzervgyár.

tetve. Keresztneve egyelőre nincs az alapítványnak, hiszen még csak születőben van, de a némen csak részletkérdés. A konkrét ügyvitelt e hetekben dolgozzák ki; az alapítók úgy gondolják, hogy kapcsolatot kell találni az egyetemmel, főiskolával vezetőivel, kutatóival, s a művészeti élet képviselőivel. Mindenképpen velük közösen kell a programot kidolgozni. Ezenkívül föltétlenül szükség van pénzügyi szakemberekre is, akik a pénzügyi dolgokat intéznék. Az alapítvány gazdasági szakember részvétel nélkül sem képzelhető el, hiszen bankszámlát is nyitni kell majd. Mindenki azt végezné tehát, amihez ért, s ez elősegítené, hogy lehetőség szerint azok kapjanak honoráriumot, akik tényleg a legtöbbet tették Szegedért — bár a döntésnél igen sok, egymástól tel-

jesen eltérő szempontot kell majd közös nevezőre hozni. Az alapítványtevők, a szellemi potenciál, a pénzügyi és gazdasági szakemberek működését bizonyára külön személy fogja célirányosan szervezni, egyeztetni.

Mint mondtuk volt, az alapítvány még csak születőben van, de máris gondolkodni kell azon, mire lenne érdemes szellemi tökélet koncentrálni. Itt van például a KISZ egyik részprogramja, amely szerint elősegítendő, hogy a fiatal szakember is keressen anynyit azonos munkával, mint a pálya végén levő társa. Ezzel elvileg könnyű egyet-érteni, de létezik egy csomó olyan bérügyi állásfoglalás, illetve szociálpolitikai alapelv, amely ettől a valóságtól eltéríti. Ha tehát valaki szegedi viszonylatban élet- és keresztlívható megoldást tud ajánlani — bizvást élvezhetné az alapítvány támogatását, főleg, ha az új országos bérezési elvek kialakításában is hasznosítani lehetne javaslatait. Vagy például: mit kéne azért minél sürgetőbben tenni, hogy a nemzeti jövedelem 30 százalékát adó mezőgazdaság és élelmiszeripar — ez rendelkezik az egyetlen reális hazai alapanyaggal — ne épüljön le; ne nyíljék az agrárkörrel tovább; ne nyersanyagként, hanem földolgozott javaként értékesítsük termékeit? Ez csak két példa volt; de a tudományos élet kutatóiból, bankemberekből és az alapítványtevők képviselőiből álló zsűri minden fölvetést és javaslatot honorál, ha az követhető koncepciót szolgálhat valamely fontos kérdésben, mely Szegeden, s így az országban is, kidolgozásra vár.

Jó tudni, hogy akinek a javaslatát elfogadják a zsűri, nyilván nemcsak pár ezer forintot kap; maga az alapítvány pedig a szervezési munkák befejezése, a bankszámla megnyitása, a pénz elhelyezése után, tehát alighanem ez év végére — működésbe lép.

Farkas Csaba

Hajrá, Olivér!

Dickens, idézzük csak meg egy pillanatra, a szív írója: valahányszor eszünkbe jut a Copperfield Dávid, a Karacsony ének, vagy éppen a Twist Olivér, rögvést akár rá is licitálhatunk Szerb Antalra, aki úgy fogalmazott, hogy ez az „érzelmisség” adia Dickens élet fölötti életteljességét. „mert az érzés mindig előbb, mint a gondolat”.

Dickens életteli ugyan, csakhog, ha a Kisszínházban most színre vitt, egyik legismertebb regényéből idestova harminc éve készült musicalt vesszük szemügyre, azonnal kiviláglik: jókora dilemma elé kerülünk. Ágaskodik a kérdés: ugyan mi az, ami itt és most hatni képes ebben a darabban? Hiszen hire-zenéje, maga a musicalváltozat Magyarországra alig két esztendeje eljutván, nem változott igazán sem elterjedt, sem népszerűvé — ez a stílárás fáziskésés már behozhatatlan. Ráadásul, ha jobban figyelni kezdünk Lionel Bart művének muzsikájára, be kell lássuk, hogy elemei nagyrészt bizony konvencionálisak, pontosak ugyan, de kissé közhe-lyesek, melódiaviláguk minden, csak nem revelatív hatású — maga a történet meg a regényből annyira, túlon- túl is ismerős, hogy érdemi megváltoztatására nincs mód — nem is nagyon érdemes —, így hát ebből a szempontból is bizonyos fokig „elvéle elrendelten” kerül a közönség elé.

Akkor viszont nincs, nem lehet mese: csakis és kizárólag az előadásmód, a konkrét színpadi megvalósítás maradhat meg egvedüli döntő hatásmechanikai tényezőnek.

Tomboló tapsvihár ritkán tapasztalható siker. Zilahy Tamás rendező Olivérje kitűnő produkció. Az, mert a legszentebb amatőrismus erejéit — a gyermeki tisztaság igyekezetéből „kicsikarható” precizitást, a játékoság örömeiből kibomlasztható felszabadultságot csálja felszínre és viszi ekképpen diadalra. Ebben az Olivérben a tudatosan felduzzasztott létszámú, sok gyermekszereplő fura módon bár, de tényleg igazolja az előzetes rendezői elképzelést és szándékot: mármint, hogy ne legyen igazából „gyermekelőadás” ez az Olivér. Es valóban, egvszere számíthat felnőtt- és gyermekdarabnak — mivel

Musicalbemutató a Kisszínházban

gyermeki közreműködéssel felnőtteknek is fölöttébb tanulmányos módon kínál gyermekshow-t, tulajdonképpen minden korosztálynak.

A rendezés e „parttalan” (de átgondolt!) gyermekcentrikusságát egészen ragyogó koreográfia mozgatja: Imre Zoltáné. Héroszi munka lehetett elérni több tucatnyi nebuló nemcsak összehangolt, de kimondottan lendületes, fiatalos dinamizmusával is kidolgozottnak ható együttes mozgását. Általában: az Olivér láttán az embernek az az érzése támadhat, hogv: örülnie kell. Örülni az áradó, sodró iramnak, ami az első néhány perc bizonytalankodása után az egész előadást jellemzi, örülni a gyermeki báji és ügyesség okosan egvségbe fogott, szinte lélegzetvételközelinek tűnő jelenlétének, az egész nagy Olivér-versenynek, ahol az ember csak szinte jókedvvel szurkolhat: hajrá, Olivér!

A színészek, mi egvebet is tehettek volna — segédkeztek. Segítették érvényesülni mindazt, amitől ez a premier annyira jó hangulatúnak tűnhetett. Elsősorban a Dörzsöltet alakító Lipics Zsolt, aki talán a legjobban érezte meg a felnőttek közül a sa- játságosan értelmezett és megvalósított műfajt, s ebben saját figuráját — belehelyezkedett ebbe a gyermekit túltengeni engedő kö- zegbe, szinte szétomlott, föl- oldódott benne — az est egyik csúcspontjának számított a produkció egészének — mint később kiderült: döntő — lendületet adó jelenete a gyereksereggel. Köszegi Ákos, ha egvénített, megfelelően színezett Fagin-jét néha kissé túljátszotta is, hasonlóképpen illeszkedett a darabegészbe — a vendégként fellépő, egészen kivételes megjelenésű és bá- jú Falusi Mariann (Nancy) pedig az Olivér másik tartópillérének számított. Nem beszélve arról, hogy azon kevesek közé tartozott — az operista, így viszont bántóan más stílusban éneklő-játzó Brownlow urat megjelenítő Szabady József mellett —, aki hanganyagban is méltóképpen képviselte a produkció nívóját, ráadásul kifejezetten vonzó, expresszív teljesítményt nyújtott, alkati- ból „sajátosságait” gondosan felépített eszközrendszerrel kombinálva. Bognár Zsolt az öngonosz Sikés szerepé-

ben ugyan kissé túlságosan a két világháború közötti időszak amerikai gengsztervezéreire „vette” a musical- béli bűnöző-karaktert, ami még akkor is soknak tűnt, ha a „körítésből” kiderült, hogy Zihaly Tamás legalább hetven évet ugrott előre az eredeti cselekmény időkereteihez képest — viszont legalább elég egvséges alakítás volt az övé is. Túl sok érdem — a fenti összefüggésekben nem nagyon szükséges elmondani a többiek produkciójáról, nem mintha különösebben akár pozitív, akár negatív irányba „kilengtek” volna (talán csak Hőgye Zsuzsa plasztikus Souerberry asszonysága számíthat kivételnek) — ha — nem mert eléggé szürkének tűntek a mindinkább lelkesítő beleszabadultsággal, egyre lenyűgözőbben játszadó — táncoló-egvüttlelegző gyereksereg mellett. Akik közül a címszereplőt ezúttal alakító Palatinus Feriről nemcsak az mondható el, hogy alkatalig és iátékstílusban egvaránt tökéletesen megfelelő volt Twist Olivérnek, hanem az is, hogv tökéletesen illeszkedett az egész mű emlékezetesen jó interpretálásába.

Hogy a karnagyként beugró Rudolf János mi mindent mentett meg, azt a fentiek tükrében talán nem is nagyon szükséges részletezni. Miként azt sem, hogv a vendég Csik György (kissé ugyan nehezen átrendezhető diszletei és Jánoskúti Márta jelmezei éppúgy egv reményt keltően rokonszenves bemutató tartozékai voltak, mint a közreműködő zenészek és táncosok. Így aztán csak tovább lehet szurkolni Olivérnek, hogv hajrá, csak hajrá — egyetlen, e premierhez (is) köthető, rosszke- vű megjegyzéssel: olv sok év után annyira jó lenne már felhagyni az egves bemutatónak észrevehető „megszervezett”, tudatosan a hangulatkeltes, a „közön- séggyerjesztés” szándékával prezentált, mesterkelt, bravó- zásoknak, füttvőknek, dob- básoknak, egves színészek személyének is „kirendelt”, efféle akcióknak. Azon túl, hogy mennyire izléstelen az egész, éppen most lehetett látni, mennyire szükségtelen is. Ami jó — úgyis megáll önmagában. Ami meg nem, azon ilyesmi úgvsem segíthet.

Domonkos László

Hitel

Több, nemes gesztusnál, szép emlékezésnél, hogy a lap első száma november 2-án, Illyés Gyula születésnapján látott napvilágot. Igen, a Hitelről van szó, arról a lapról, amelynek megszületését 10 éven át várták, remélték szerkesztői, s míg köztünk volt, várták, remélték Illyés Gyula is. Ő sajnos nem érthette meg ezt a napot; 1983-ban úgy halt meg, hogy még választ nem kapott kérésére. A Hitel azonban végre megszületett. Egy évtized és egy csendesen lezajló politikai fordulat kellett ahhoz, hogy immár nevükkel lapot jegyez- hessenek azok is, akik korábban az „ellenség” cím- kéjével bélyegzetten, kirekesztetten, a türelem kény- szerében éltek.

„A véletlenszerűen kialakult helyzet, hogy a Hitel szerkesztői és belső munkatársai olyan írók, irodalmárok, értelmiségiek, akik hosszú időn át büntetett előéletű alakjai voltak a hivatalos szellemi életnek, finoman ugyan jelez valamit, de nem dönthet el, és nem határozhat meg semmit. Egyébként sem elégtétel szerzésére verődünk össze, hanem munkára.” — Csoóri Sándor ír így beköszöntőnek szánt írásában, amely címében viseli az újabb reményt, immár „a visszaszerzés” reményét. Ám mit is kíván visszaszerezni a Hitel? Épp azt, amit nevében hordoz: az élet hitelét, a szavak hitelét, a szétszórt- ságában is összetartozó magyar nép hitelét, az ember hitelét. Programnak győnyörő, munkának gyötrelmesen nehéz, amit magára vállalt a lap, hisz a mai magyar társadalom életét annyi baj nehezíti, oly nagyok az emberi, erkölcsi veszteségek, hogy hihetné az ember: az írott szó gyógyír- nak bizony kevés. A lelkek

gyógyulásához, az ocsúdáshoz, nemzeti épülésünkhöz viszont nagyon is kellene a szavak: a hiteles szavak. Szavaknak hitelt pedig mi adna más, mint a bennük foglaltatott gondolat? S ha ekképpen tekintünk a Hitelre, egyvalamiben egészen biztosak lehetünk: a független irodalmi, társadalmi kritikai lap a népi- nemzeti gondolat köré szerveződött. Az illyési eszmekört követve, ám mindenkor nyitottan a másra. „Szeret- nénk, ha ez a kéthetenként megjelenő lap a helyzetfel- ismerés fokozatosan tisztu- ló lapja lehetne” — fogal- mazott Csoóri Sándor. Ennek az elképzelésnek a je- gyében kaphatott rovatot (Az elefántcsonttoronyból) Esterházy Péter, szerepelhet írással Mészöly Miklós (Az ember, akit megölt) és a múlt század egyik legerede- tibb orosz elméje, a mára méltatlanul elfelejtett Nyi- kolaj Bergyajev.

A Hitel első számában Cseres Tibor ír Sára Sándor négyrészes, Sir az út elő- tem című dokumentumfilm- jéről, pontosabban ennek kapcsán néhány, a magyar —jugoszláv közös múlt fáj- dalmas pontjait érintő kér- désről. Benda Kálmán Nem-zeti öntudat és történetírás, Fekete Gyula Süket a mez- telen király, Kiss Gy. Csaba pedig A magunk Európája címmel publikál figyelemre méltó esszét, Alexa Károly az erdélyi magyar irodalom egyik nagyságát, Szilágyi Istvánt mutatja be. A Nyu- gaton élő magyarság kép- viseletében Borbándi Gyula kap szót: Értékvilág és ér- tékrend a magyar iroda- lomban című írását közli a Hitel.

A lap címlapján Melocco Miklós műve: Stilizált pa- rasztmértleg. Igen, a súlyt méri majd az idő.

T E

Harangöntés, hajdú nélkül

A minap úgynevezett „csomagolt sültpercec” nevű terméket vettem, és ettem, ami köztudomásúlag nem egyéb, mint percedarabkákat zacskosított összessége; s amelyet nagy előszeretettel reggeliztem hajnalonként valamikor, ama felmúltban, aztán hűtlen lettem hozzá, ám most elhatároztam, helyrehozom mulasztáso- mat... Egyébként, amikor elolvastam a zacskón a föl- iratot, már tudniillik, hogy „csomagolt sültpercec”, erősen derűs arckifejezé- sem láttán a pénztárosnő azt hihette, viceket mesé- lek magamnak — ami elő- fordul —, hiszen a „sültper-cec” szó egyebek közt főtt percek létezését is föltéte- lezni engedi. A kiváló ter- mék „csomagolt” mivoltára pedig teljességgel felesle-

ges föl hívni a figyelmet, mert aki a csomagolt percec láttán nem fogja föl agy- helyével, hogy a percec cso- magolt — nos, az ilyen egyén fogyasszon mást, ne csomagolt sültpercecet.

Mindez persze, korántsem lényeg... hisz a lé- nyeg a perceken általában előforduló olvasztott sajt lett volna, ami előnyösen befolyásolja az izhatást. Én azonban, kibontván a cso- magot, észlelhettem, hogy a perceken sajt nincsen egy- szikrányi sem, ami nélkül a percec olyan, mint a ha- rangöntés hajdú nélkül... hehe... viszont e tény rá- világít arra, hogy a percec bezacskozása azért volt szükséges, hogy valami el- lensúlyozza a sajt hiányát; a „csomagolt” szót pedig azért kellett feltüntetni a

zacskón, hogy a csomago- kás ténye a vásárlóban kel- löképpen tudatosodjék, a „sültpercec” összetett szó — amit nem mi tettünk ösz- sze — fölírása meg azért nem maradhatott el, hogy a vevő ne higgyen a saját szemének, márpedig a vevő szeme azt látja, hogy a pe- rec még csak nincs is kel- löen megsütve...

Megjegyzendő, aznap mogyorós csokit is vettem, amiben nem volt mogyoró, viszont csomagolására na- gyon szépen rá volt írva, hogy mogyorós. Ennél a fordítottja valamivel jobb lenne; valamint az is, ha a „bőségkosár” nevezetű ter- méket mindenekelőtt elő- állítanánk, s csak azután íránk rá, hogy „ez itt bő- ségkosár”.

F. Cs.

A busz műszakilag megfelelt

Ez év július 19-én súlyos baleset ért egy magyar tu- ristákat szállító autóbust Jugoszláviában. A szeren- csétlenséggel kapcsolatosan felmerült annak gyanúja, hogy az autóbusz utastere a felborulásakor nem nyújtott kellő védelmet az uta- sóknak. Ezért a Legfőbb Ügyészség vizsgálat tartá- sára kérte fel a Közlekedé- si Minisztérium gépjármű- közlekedési főosztályát.

A szakemberek megviz- gálták a Szegedi Volán szó- ban forgó autóbustát, s meg- állapították, hogy az meg- felelt a járművek műszaki feltételeiről szóló rendelet előírásainak. Nem igazoló- dott be tehát az a feltéte- lezés, miszerint az autóbusz utastere a felborulásakor a ránehezedő súly miatt rop- pant össze